

Nyíregyházi Egyetem
Alkalmazott Humántudományok Intézete
Szociálpedagógia és Közösségszervezés Intézeti Tanszék

TÁJÉKOZTATÓ
A SZOCIÁLPEDAGÓGIA MESTERKÉPZÉSI SZAK
INTÉZMÉNYEN KÍVÜLI EGYBEFÜGGŐ
GYAKORLATÁRÓL

Nyíregyháza
2020

Összeállította: Dr. Baracsi Ágnes

TARTALOMJEGYZÉK

ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK	4
2. AZ INTÉZMÉNYEN KÍVÜLI EGYBEFÜGGŐ GYAKORLAT KÖVETELMÉNYEI	6
2. 1. A gyakorlat általános elvei	6
2. 2. A szakmai gyakorlat végzése.....	7
2. 3. A gyakorlat teljesítésének kritériumai	7
2. 4. Az „Egybefüggő szociálpedagógiai gyakorlati naplóra” vonatkozó előírások.....	8
2. 4. 1. Formai követelmények	8
2. 4. 2. Tartalmi előírások	8
2. 5. A gyakorlat teljesítményének értékelése	10
2. 5. 1. A gyakorlati jegy megállapítása	10
2. 5. 2. A gyakorlati napló minősítésének szempontjai	10
3. HALLGATÓI SEGÉDLETEK.....	11
3. 1. Ajánlások az egybefüggő szociálpedagógiai gyakorlat végzéséhez	11
3. 2. A kutatási terv.....	11
3. 2. 1. A kutatási terv egységei	12
3. 2. 2. A kutatási terv készítésének szempontjai.....	12
3. 2. 3. Irodalmak a kutatáshoz, kutatási terv elkészítéséhez	14
3. 3. Az adatgyűjtés alapmódszerei	14
3. 3. 1. Az interjú.....	14
3. 3. 2. A megfigyelés.....	16
3. 3. 3. Az esetelemzés	17
3. 3. 4. Az esettanulmány	18
4. TEREPTANÁRI TÁJÉKOZTATÓ	20
4. 1. A szociálpedagógia mesterképzési szak képzési és kimeneteli követelményei	20
4. 2. Az egybefüggő szociálpedagógiai gyakorlat célja, tartalma, fejlesztendő kompetenciák.....	26
4. 3. A gyakorlat munkájának értékelése.....	28
5. MELLÉKLET.....	28
5. 1. NYILATKOZAT A SZAKMAI GYAKORLAT TELJESÍTÉSÉRŐL	28
5.2. TEREPGYAKORLATI IGAZOLÁS AZ INTÉZMÉNYEN KÍVÜLI EGYBEFÜGGŐ GYAKORLATHOZ....	28

ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK

1. Szakmai gyakorlatra vonatkozó előírások a képzési és kimeneteli követelmények (18/2016 EMMI rendelet)¹ szerint:

„A szakmai gyakorlat hat hét időtartamot elérő egybefüggő gyakorlat, szociálpedagógiai színtereken végzett kutatási terv alapján, az oktató közvetlen irányítása mellett.

A szociálpedagógia mesterképzési (MA) szak képzési és kimeneti követelményeiről szóló EMMI rendelet (18/2016), a szak mintatanterve, valamint a Nyíregyházi Egyetem Tanulmányi és Vizsgaszabályzata a szakra vonatkozóan az egybefüggő gyakorlattal kapcsolatban a következő formában rendelkezik: a képzés részét képezi a tanulmányokat lezáró „Intézményen kívüli egybefüggő gyakorlat” (MSP1208).

2. Az egybefüggő gyakorlat kreditértéke: 14 kredit.

3. A gyakorlat időtartama: 240 óra (6 hét)

4. „Intézményen kívüli egybefüggő gyakorlat” elkezdésének feltétele: Az egybefüggő szakmai gyakorlat a képzés utolsó félévében folyó egyéni szakmai gyakorlat, amelynek előfeltétele minimum 90 kredit teljesítése a szociálpedagógia MA szak tanulmányi (tantárgyi) követelményeiből. Ez alól kivételt képeznek az utolsó félév tárgyai.

5. A gyakorlat értékelése: Az egybefüggő gyakorlat minősítése ötfokozatú - jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1). - gyakorlati jeggyel zárul. A gyakorlati jegy megszerzésének feltételeire a Nyíregyházi Egyetem „Tanulmányi és Vizsgaszabályzata”² által előírt útmutatások vonatkoznak.

6. Munkatapasztalat beszámítása a teljesítésbe:

A korábbi munkatapasztalatok tanulmányi követelmény teljesítéseként a hallgató kérelmére elismerhetők. Amennyiben a hallgató legalább egy éves időtartamig a szociálpedagógia MA képzésben előírt gyakorlólhelyen dolgozik (vagy dolgozott) a legjellemzőbben betölthető munkakörök valamelyikében, akkor az egybefüggő szakmai gyakorlat követelményének helyébe munkatapasztalatát a Nyíregyházi Egyetem Tanulmányi és Vizsgaszabályzatának 6 §. 12 pontjának iránymutatása alapján a hallgató kérelmére elismeri az intézmény. A munkatapasztalat és az előzetesen megszerzett

---

¹ 18/2016. (VIII. 5.) EMMI rendelet a felsőoktatási szakképzések, az alap- és mesterképzések képzési és kimeneti követelményeiről, valamint a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet módosításáról
http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=196922.325529

² A Nyíregyházi Egyetem Tanulmányi és Vizsgaszabályzat
http://www.nyf.hu/sites/default/files/u5/EGYEB_INFORMACIOK/adminisztracio/szabalyzatok/3_tanulmanyi_es_vizsgaszabalyzat.pdf

tudás beszámítása a teljes idejű képzésben és a részidejű képzésben résztvevő hallgatókra egyaránt vonatkozik.

A TVSZ erre vonatkozó szabályzata:

„A korábbi munkatapasztalatok tanulmányi követelmény teljesítéseként a hallgató kérelmére elismerhetők. A validáció alapján beszámítható kreditek száma a tanulmányok során legfeljebb harminc lehet. A hallgató a validációs kérelmét az erre rendszeresített űrlapon a kreditelismerési eljárással azonos időszakban és módon terjeszti be. A kérelemhez mellékelni kell:

- a.) munkatapasztalat beszámítása esetén: a tevékenységről szóló portfóliót, a munkatapasztalat hitelesigazolását a munkáltatótól;
- b.) iskolarendszeren kívüli elismertetés esetén: a képzés elvégzését igazoló dokumentumot, a képzés tartalmának leírását, a képzést folytató elérhetőségét.

Az a.) és b.) esetben a validációs kérelmet a szakfelelős véleményezi és az első fokú határozatot a KÁB hozza meg. Ha a hallgató informális környezetben szerzett tudást kíván elismertetni, akkor a KÁB a szakfelelős javaslata alapján eseti bizottságot hoz létre, mely meg nem ismételt vizsga keretében győződik meg a kérelmező tudásáról. A vizsga lehet írásbeli, szóbeli, gyakorlati vagy ezek kombinációja. A vizsga eredménye érdemjegy. Az eseti bizottság értékelését a KÁB megerősíti és határozatot hoz. A szakdolgozat nem validálható.”³

---

³ A Nyíregyházi Egyetem Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 6. §. 12 pontja.
http://www.nyf.hu/sites/default/files/u5/EGYEB_INFORMACIOK/adminisztracio/szabalyzatok/3_tanulmanyi_es_vizsgaszabalyzat.pdf

2. AZ INTÉZMÉNYEN KÍVÜLI EGYBEFÜGGŐ GYAKORLAT KÖVETELMÉNYEI

2. 1. A gyakorlat általános elvei

- A szociálpedagógia MA képzésben *hat hét időtartamot elérő egybefüggő gyakorlatot* kell szakmai gyakorlólhelyen szervezni. A szakmai gyakorlat a 4. félévben végzett gyakorlat, amelynek időtartama *teljes idejű képzésben* (nappali tagozat) 240 óra (hat hét). *Részidejű képzésben* (levelező tagozat) a gyakorlat időtartama 3 hét (120 óra) a következő bontásban:
  - kettő hét (80 óra) egybefüggő gyakorlat a kijelölt terepintézményben,
  - egy hét (40 óra) pedig a kutatással kapcsolatos előzetes és utómunkák végzése, amely már nem a terepintézményhez kötött
- A terepgyakorlat heti beosztása hétfőtől péntekig tart, és magában foglalja egyrészt a tantárgyleírásban felsorolt szakmai feladatok elvégzését, másrészt a terepnaplóban bemutatott kutatási terv előkészítésének, megvalósításának és dokumentálásának időtartamát a terephellyel egyeztetett módon. A terepgyakorlat intervallumának bele kell esnie a Nyíregyházi Egyetem hatályos Időrendi Útmutatójában jelzett szorgalmi időszakba.
- A terepgyakorlatok szervezése a *Szociálpedagógia és Közösségszervezés Intézeti Tanszék* gondozásában történik. A terepgyakorlatok időpontjáról, a teljesítés feltételeiről a tárgyat tanító oktatók, valamint a gyakorlatszervező oktató nyújt tájékoztatást.
- *A terephelyként csak azok az intézmények jöhetnek számításba, amellyel a Nyíregyházi Egyetemnek érvényes együttműködési szerződése van.* Ezért tanszéki jóváhagyás után kezdődhet el az intézmények közötti kapcsolatfelvétel, amelyet a hallgatónak kell kezdeményezni a tanszék irányában a lehetséges terephely és terephely elérhetősége/kontaktszemély megnevezésével. Az erről szóló nyilatkozat megtalálható a tájékoztató mellékletében. A nyilatkozatot a 3. félév szorgalmi időszakának végéig kell leadni a terepgyakorlat szervezésével megbízott oktatónak.
- *A terephelyként szóba jöhető intézmények listáját* frissítjük, és folyamatosan kötünk új gyakorlati helyekkel is megállapodásokat.
- A tereptanár a rábízott hallgató munkáját a gyakorlat időtartama alatt folyamatosan értékeli, törekszik a konstruktív visszajelzések adására. *Elvárható a tereptanártól, hogy a hallgatók munkáját objektíven, differenciáltan értékelje.* A gyakorlat végén a tereptanár a hallgató munkáját a „Terepgyakorlati igazoláson” minősíti.
- *A gyakorlat elvégzését a pontosan kitöltött, aláírt és lepecsételt “Terepgyakorlati igazolással” kell dokumentálni* a hallgatónak, amelyet mellékelni kell a terepnaplóhoz

az oktatóval egyeztetett határidőig. A „Terepgyakorlati igazolás” e dokumentum mellékletében, valamint az intézeti honlapon is megtalálható.

- A tereptanári minősítés, valamint a terepnapló minősítése alapján történik *a gyakorlat végső értékelése a tanszék által kijelölt oktatója által gyakorlati jegy formájában.*
- A gyakorlati terepnaplóra vonatkozó elvárások, valamint a gyakorlatok során teljesítendő feladatok a továbbiakban olvashatók.

2. 2. A szakmai gyakorlat végzése

Az intézményen kívüli egybefüggő gyakorlat a teljes idejű (nappali) és részidejű képzésben (levelező) résztvevő hallgatók számára *csak a Nyíregyházi Egyetem és a gazdálkodó szervezetnek nem minősülő szervezetek közötti együttműködési megállapodások alapján lehetséges.* A gyakorlat megkezdése előtt az érvényes szerződéssel rendelkező aktuális gyakorlati terephelyekről a szakfelelős oktató, valamint a terepkoordinátor tanár szóbeli tájékoztatást nyújt a gyakorlatra jelentkező hallgatók számára.

Az Alkalmazott Humántudományok Intézete, illetve az intézethez tartozó Szociálpedagógia és Közösségszervezés Intézeti Tanszék által felajánlott gyakorlóléhelyek közül *a nappali és levelező tagozatos hallgatónak egy gyakorló helyet kell választani.* Ezen intézmények vezetői engedélyezik a gyakornok jelenlétét a szervezetükben, illetve kijelölik az úgynevezett kontaktszemélyt/tereptanárt, aki a gyakorlat során segíti és irányítja a hallgató munkáját.

2. 3. A gyakorlat teljesítésének kritériumai

A hallgatónak a terepgyakorlatot a 4. félévben kell teljesítenie. A teljesítést két dokumentummal kell igazolnia, ezek: a „*Terepgyakorlati igazolás*”, és az „*Egybefüggő szociálpedagógiai gyakorlati napló*”. A gyakorlat teljesítéséhez kötődő dokumentumok leadásának határideje megegyezik a Nyíregyházi Egyetem aktuális időrendjében a szakdolgozat leadására vonatkozó előírással. A határidő elmulasztása és hiányos benyújtása kizárja a gyakorlat elfogadását.

A terepgyakorlat teljesítésének tényét az Alkalmazott Humántudományok Intézete honlapjáról letölthető „*Terepgyakorlati igazolás*” formanyomtatványon kell igazolni (a nyomtatvány megtalálható a tájékoztató mellékletében is). Az igazolást a fentebb megjelölt határidőig személyesen kell benyújtania a Szociálpedagógia és Közösségszervezés Intézeti Tanszék által kijelölt személynek. Az a formanyomtatvány tekinthető hivatalosnak és elfogadhatónak, amelyből kiderülnek a hallgató adatai (név, tagozat, évfolyam) valamint a gyakorlati hely azonosító adatai és a gyakorlat pontos időtartama. Az igazolást hivatalos pecséttel kell ellátni, valamint a kontaktszemélynek (tereptanárnak) és az intézményvezetőnek aláírásával kell hitelesíteni.

A terepgyakorlati igazolás részét képezi a hallgató munkájának értékelése is, amelyben a tereptanárnak megadott szempontok alapján minősíteni kell a gyakornok tevékenységét maximum 1500 karakter terjedelemben.

A gyakorlat teljesítésének második dokumentuma az „*Egybefüggő szociálpedagógiai gyakorlati napló*”, amelyet egyidejűleg kell benyújtani a Terepgyakorlati igazolással a megadott határidőre.

2. 4. Az „Egybefüggő szociálpedagógiai gyakorlati naplóra” vonatkozó előírások

2. 4. 1. Formai követelmények

- *formátum*: MsWorld formátum, Times New Roman betűtípus, 12-es betűméret, 1,5-es sortávolság, sorkizárt forma, margók: bal oldali 3,0 cm, jobb oldali, alul és felül 2,5 cm, csak 1 oldalas, színes nyomtatás (ha grafikonokat, képeket is tartalmaz), spirálozott forma, 1 példányban kell leadni,
- *terjedelem*: 15-25 oldal, amelynek nem része az előlap, az irodalom és tartalomjegyzék, valamint a csatolt mellékletek,
- *előlap*: középen fenn: Nyíregyházi Egyetem logója, alatta középen cím: „EGYBEFÜGGŐ SZOCIÁLPEDAGÓGIAI GYAKORLATI NAPLÓ”, alul jobb oldalon: hallgató neve, szakja, tagozat, alul középen, de lentebb: NYÍREGYHÁZA, és alá a benyújtás éve.

2. 4. 2. Tartalmi előírások

A dolgozatban a következő tagolást kell alkalmazni

- előlap,
- tartalomjegyzék (oldalszámmal),
- kötelező feladatok az alábbi tagolásban:
  - *gyakorlati ütemterv*: az adott terepintézményben a kutatási terv alapján végzett gyakorlat mettől- meddig tartott, heti lebontásban konkrétan milyen feladatellátást végzett a hallgató. Lehet táblázatos formában (min. fél oldal),
  - *a terepintézmény bemutatása*: lehetséges szempontsor: törvényi háttér, feladatkörök, konkrét intézményi paraméterek, a konkrét intézmény feladatellátásának általános jellemzői (maximum 3 oldal),
  - *a kutatási terv alapján végzett tevékenységek ismertetése*, amely tartalmazza: a probléma meghatározását, a kutatási előzmények szakirodalmi feltárását, a hipotézisalkotást, a kutatási módszerek bemutatását, a minta sajátosságait, az

- adatok mennyiségi és minőségi feldolgozását, valamint az eredmények összefoglalását⁴ (maximum 10 oldal),
- *a terepen elvégzett kutatáshoz kötődő feladatok elemző, összegző bemutatása*: az elvégzett feladatok értékelése, az intézményről kialakított szakmailag megalapozott vélemény kifejtése (maximum 5 oldal),
  - *a hallgató önértékelése, önfejlődésének és kompetenciáinak elemzése elsősorban a kutatási tervvel és annak megvalósulásával összefüggésben*: a szakmai feladatok megoldásának színvonala, személyes fejlődés mozzanatai, erősségek, hiányosságok bemutatása, a tovább fejlődés lehetőségei és azok összevetése a szak képzési és kimeneteli követelményeinek (kkk) kompetencia-rendszerével (min. 1 oldal),
  - *összegző tapasztalatok megfogalmazása*: az egybefüggő gyakorlat egészéről alkotott összbenyomások, a kutatási tapasztalatokra épülő javaslatok megfogalmazás (min 1 oldal)
  - irodalomjegyzék: a hallgató által a gyakorlati munka során felhasznált szakirodalmak, törvények pontos és szabályos jelölésével,
  - mellékletek:
    - tartalmaznia kell az előzetesen elfogadott kutatási tervet, amely alapján elkezdte a gyakorlatát a hallgató,
    - tartalmaznia kell a „Terepgyakorlati igazolás” másolatát,
    - minden olyan dokumentumot, amelyet a gyakornok a gyakorlati munkájának/kutatásának dokumentálására felhasznált, és arra a gyakorlati naplójában hivatkozik. (például: megfigyelési lapok, adatlapok, szóbeli és írásbeli kikérdezés kérdései, jegyzőkönyvek, nagyobb méretű táblázatok, hivatalos dokumentumok és egyéb háttér információk közlését szolgáló anyagok részletei).
  - A mellékleteket számozni kell, és azokra a szöveggörnyezetben utalni kell. A mellékletek nem részei a tartalmi munkának.

---

⁴ Lásd erről bővebben Falus Iván (szerk., 2014): Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe. Műszaki Könyvkiadó, Budapest. (https://www.tankonyvtar.hu/en/tartalom/tamop425/.../2011_0001_531_pedagogia.pdf)

2. 5. A gyakornok teljesítményének értékelése

2. 5. 1. A gyakorlati jegy megállapítása

A terepgyakorlat értékelését a Szociálpedagógia és Közösségszervezés Intézeti Tanszék vezetője által kijelölt személy/ek végzi/k. A gyakorlati jegy megállapításakor figyelembe veszik az „EGYBEFÜGGŐ SZOCIÁLPEDAGÓGIAI GYAKORLATI NAPLÓ” kidolgozására kapott részjegyet, valamint az adott terepintézmény mentorának a gyakornoki tevékenységet minősítő értékelését egyaránt. Így a gyakorlati félév ötfokozatú gyakorlati jeggyel zárul, amelyek: elégtelen (1), elégséges (2), közepes (3), jó (4), jeles (5) érdemjegyek lehetnek. A hallgató teljesítménye akkor fogadható el, ha mindegyik részjegye legalább elégséges (2). Amennyiben megállapítható, hogy a hallgató a gyakorlatot nem az előírt módon vagy időtartamban teljesítette, az egybefüggő gyakorlatot meg kell ismételni. Az egybefüggő gyakorlat a tanulmányok alatt legfeljebb egyszer ismételhető!

2. 5. 2. A gyakorlati napló minősítésének szempontjai

- *szakirodalmi, elméleti ismeretek színvonala*: az elméleti háttér beépítése a szakmai munkába, illetve az esetek háttérében húzódó elméletek felismerése,
- *kutatásmódszertani felkészültség*: az adatgyűjtési és elemzési módszerek alkalmazásának formái, felhasználásának szintjei, az elemzés mélysége, következtetések színvonala, gyakorlati alkalmazhatóság, összegző vélemények,
- *a szakmai kompetenciák bemutatása*: a szakmai fejlődés dokumentálása, erősségek gyenge pontok és a fejlesztési irányok kritikus megfogalmazása,
- *a dolgozat szerkezete, stílusa*: logikus felépítés, tartalmi koherencia, nyelvhelyesség, dolgozat tagolása, külleme, esztétikum,
- *egyediség*: önálló gondolatok megfogalmazásának képessége, eredetiség, lényeglátás,
- *a gyakorlati naplóról kialakult összbenyomás*.

3. HALLGATÓI SEGÉDLETEK

3. 1. Ajánlások az egybefüggő szociálpedagógiai gyakorlat végzéséhez

- a gyakornoknak alkalmazkodnia kell a befogadó intézmények elméleti és gyakorlati célkitűzéseire,
- a gyakornok a rábízott feladatokat saját kompetenciahatárainak betartásával végezze, felelős azért, hogy a szakemberek irányítása alapján azokat önállóan és szakszerűen lássa el,
- ajánlatos napi rendszerességgel jegyzeteket készíteni az intézményben folytatott tevékenységeiről, kutatási eredményeiről, amely alapja lehet munkájának összegző bemutatásnak,
- ajánlatos összegyűjteni azokat a dokumentumokat, amelyet gyakorlata/kutatása során megismert és használt,
- a gyakorlat időtartama alatt célszerű saját önfejlődését is nyomon követni, dokumentálni. Javasolt lejegyezni szakmai sikereit és kudarcait, elemezni annak okait, következményeit, esetleges korrigálási lehetőségeit,
- törekedjen kutatómunkája során az események/történekek dokumentálására a kliensek személyiségi jogainak figyelembevételével. (a név, a helyszín, és egyéb adat ne legyen felismerhető), legyen konstruktív, empátikus és elfogadó,
- mesterszakon elvárható a probléma fókuszú szemléletmód alkalmazása az események, jelenségek értelmezésében, ok-okozati összefüggések meglátásában,
- *ha segítségre szorul, bizonytalan valamiben vagy kérdései vannak, feltétlen konzultájon a gyakorlatvezetőjével, tereptanárával, vagy vegye fel a kapcsolatot tanszékének gyakorlatot szervező oktatójával.*

3. 2. A kutatási terv

A szociálpedagógia mesterképzési szak képzési és kimeneteli követelményei a szakmai gyakorlatra vonatkozóan olyan egybefüggő gyakorlat elvégzését várja a hallgatóktól, amely szociálpedagógiai színtereken végzett *kutatási terv* alapján, az oktató közvetlen irányítása mellett történik.

A *kutatási terv* meghatározó szerepet játszik a kutatásokban, mivel általa kerül véglegesítésre mind elméleti, mind pedig gyakorlati szinten a kutatás teljes folyamata. A gondolati modellezés rávilágíthat az egyes fázisok egymásra épülésére, a megvalósítás nehézségeire. Ezzel elkerülhető a kutatás utólagos módosításának szükségessége, esetleg újrakezdése. E szakaszban történik meg a „*mit*” (konkrét kutatási kérdés megfogalmazása), a „*miért*” (konkrét kutatási cél és hipotézisek), valamint a „*hogyan*” (módszertani és mintavételi szempontok, adatgyűjtési-,

feldolgozási-, valamint elemzési módszerek és eljárások) számba vétele. A kutatási terv lehetőséget ad a felmerülő etikai dilemmák tisztázására is. (Szokolszky, 2006)

A kutatási terv kidolgozását megelőzi a *tájékozódás szakasza*, amikor is körvonalazódik az a problémakör, amit feltárni kívánunk. Ehhez leginkább a szakirodalmak olvasása, a korábbi kutatási előzmények megismerése, az internetes források megkeresése, és a szakmai beszélgetések nyújthatnak segítséget.

3. 2. 1. A kutatási terv egységei

A kutatási terveknek több változata ismert. A szakirodalmak szerint a fő részei a következők:

- a kutatás fő kérdései, illetve a kutatás célja,
- szakirodalmi háttér, illetve a kutatási előzmények,
- a kutatás elméleti és gyakorlati relevanciája,
- hipotézis(ek),
- konceptualizálás: amely azt jelenti, hogy pontosan meghatározzuk, hogy mit értünk a kutatásban használt fogalmakon, szakkifejezéseken,
- operacionalizálás: amikor a fogalmakhoz eljárásokat, mérhető változókat rendelünk,
- a mintavétel módja, körülményei: alapsokaság meghatározása, mintavételi keret, mintavételi eljárás, a mintavétel típusa,
- a kérdőív kérdései, illetve az interjú forgatókönyve,
- a feldolgozás módja, (feltárás, feldolgozás),
- felhasznált irodalom,
- ütemterv, időbeosztás: készülhet szöveges vagy táblázatos formában is. (Falus, 2014; Ósz-Holik, 2015; Szokolszky, 2006)

3. 2. 2. A kutatási terv készítésének szempontjai

A szociálpedagógia mesterképzési szakon az *„Egybefüggő szociálpedagógia gyakorlat”* csak akkor kezdhető el, ha a hallgató előzetesen benyújtotta, és a Szociálpedagógia és Közösségszervezés Intézeti Tanszék által kijelölt oktató elfogadta a hallgató kutatási tervét. A kutatási tervet egyeztetni kell a terepintézménnyel is. A benyújtásra a Nyíregyházi Egyetem aktuális időrendjében jelzett „regisztrációs héten” van lehetőség.

A kutatási tervvel kapcsolatos elvárások:

- az előlap tartalmazza a hallgató nevét, azt tanévet, amikor gyakorlatát teljesíti, valamint az előlapra középre kerüljön fel, hogy KUTATÁSI TERV, alá pedig a kutatás pontos címe,

- a kutatási terv összeterjedelme maximum 5 oldal lehet (előlap és irodalomjegyzék nélkül),
- a kutatási terv térjen ki a következőkre:
  - kutatás célja, fő kérdései,
  - szakirodalmi (elméleti) háttér bemutatása (másfél-két oldalban),
  - hipotézisek (maximum 3 darab),
  - kutatási módszerek rövid ismertetése (feltáró és feldolgozó módszerek),
  - kutatás helyének, mintájának rövid bemutatása,
  - kutatási ütemterv (szövegesen vagy táblázatban, címszavakban)
  - kutatásetikai kérdések
  - irodalomjegyzék (5-6 darab).

Javasolt kutatási területek (de egyéni ötletek megoldások is lehetségesek):

- az intézményi szolgáltatást igénybe vevő klienscsoport problémáinak feltérképezése, kvalitatív/kvantitatív módszerekkel,
- szükséglethiányok felmérése a kliensek körében,
- szociális ellátások struktúrájának elemző vizsgálata,
- szociális segítség módszereinek, eszközeinek megismerése az intézményben/ szolgáltatásban,
- szociális anamnézis készítése,
- a kliensek szükséglethiányához kapcsolódó cselekvési terv kidolgozása,
- esetbemutatás és elemzés a szolgáltatást igénybe vevő kliensek köréből,
- szakmai programterv készítése az intézményben működő esélyegyenlőségi program megvalósításához,
- egy vagy több kliens életútjának, szociális problémáinak megismerése, elemzése,
- intézmény/szolgáltatás és a kliensek viszonyának, kapcsolatának megismerése, elemzése
- gondozási szükséglet felmérése, kapcsolódása az igénybe vett szolgáltatáshoz.
- szakmai eljárások, protokollok vizsgálata, elemzése a szolgáltatásban/intézményben, elemző dolgozat formájában,
- információgyűjtés az intézmény működéséről, szolgáltatásairól, kliensköréről, a szociális munka eszközeiről, módszereiről, résztvevő megfigyelő szemszögéből,
- elemzés készítése egy szolgáltatáshoz kapcsolódóan, problémakezelésre irányulóan.,
- intézmény/ek hatékonyságának, eredményességének, klímájának vizsgálata,

3. 2. 3. Irodalmak a kutatáshoz, kutatási terv elkészítéséhez

- Babbie, Earl 2003. A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi kiadó, Budapest.
- Boncz Imre (2015): Kutatásmódszertani alapismeretek. Pécs.
(https://www.etk.pte.hu/protected/OktatasiAnyagok/%21Palyazati/sport/Kutatasmodszertan_e.pdf)
- Falus Iván (szerk., 2014): Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.
(https://www.tankonyvtar.hu/en/tartalom/tamop425/.../2011_0001_531_pedagogia.pdf)
- Kiss Paszkál et. al. (2006): Kutatásmódszertan: szociálpszichológia. Budapest.
(<http://mek.oszk.hu/04800/04897/04897.pdf>)
- Kontra József (2011): A pedagógiai kutatások módszertana. Kaposvári Egyetem
(<https://mek.oszk.hu/12600/12648/12648.pdf>)
- Ősz Rita- Holik Ildikó (2015): Pedagógiai kutatómódszertan
(https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412b2/2013-0002_pedagogiai_kutatasmodszertan)
- R. Fedor Anita- Huszti Éva (2016): Kutatómódszertani kézikönyv. Debreceni egyetemi Kiadó. (https://issuu.com/dlcs/docs/modszertani_egyben)
- Szokolszky Ágnes (2006): Kutatómunka a pszichológiában. Budapest: Osiris kiadó. A tudományos megismerés. (<http://mek.oszk.hu/04800/04897/04897.pdf>)
- Vargha András (2007): Matematikai statisztika pszichológiai, nyelvészeti és biológiai alkalmazásokkal. Budapest, Pólya Kiadó.

3. 3. Az adatgyűjtés alpmódszerei

3. 3. 1. Az interjú

Az interjú szóbeli kikérdezés, melynek során a kérdező és a kérdezettek között személyes interakciós kapcsolat van. Lényege, hogy kérdések segítségével információkat gyűjtünk, és ezek alapján vonunk le következtetéseket. Alkalmas egyének, csoportok ismereteinek, véleményének, attitűdjeinek, élményeinek, motívumainak, életmódjának felderítésére. Segítségével lehetőség nyílik összefüggések feltárására, tendenciák megfogalmazására, szabályszerűségek igazolására (Falus, 2014).

Kérdéstípusok interjú esetén:

- *nyílt kérdések*: amelynek során az interjú alanya saját szavaival válaszol a feltett kérdésekre. Ez a forma alkalmas a megkérdezett álláspontjának, gondolkodásmódjának szokásainak a feltárására,
- *zárt kérdések*: amikor a megkérdezett a megadott lehetőségek közül választhat, ilyenek például a feleletválasztásos kérdések, a rangsorolást igénylő kérdések, vagy az ún. intenzitáskérdések.

A kérdések csoportosítása:

- *fő kérdésnek* nevezzük a kutatási témának megfelelő kérdéseket,
- *kiegészítő kérdések* a megbízhatóságot biztosítják. Ilyenek lehetnek:
  - *a demográfiai kérdések*: például életkor, nem, iskolai végzettség, lakóhely,
  - *a bemelegítő kérdések*: célja a témára való ráhangolódás elérése,
  - *a kontroll vagy keresztkérdések*: válaszok hitelességének ellenőrzését szolgálja,
  - *a levezető kérdések*: célja a feszültségoldás, illetve, ha van az interjúalanynak észrevétele, mondandója akkor megtehesse.

Az interjú formái:

- *strukturálatlan interjú*: lényegében a szabad beszélgetésnek feleltethető meg,
- *strukturált interjú*: alapja a kötött beszélgetés, azaz a beszélgetés szabályozott, például ugyanabban a sorrendben kell a kérdéseket feltenni, és a kutató nem fűzhet hozzá kiegészítő kérdéseket vagy magyarázatot.
- *mélyinterjú*: főleg az intim szféra (amiről másnak sem szívesen beszél) feltárására alkalmas. Az interjú sikeressége nagyban függ mind az interjúalany hozzáállásán, illetve azon, hogy a kérdező tud-e bizalmas, őszinte légkört kialakítani. Fontos az interjú rögzítése, bár, fel kell készülni arra, hogy az interjúalany nem biztos, hogy szívesen engedi rögzíteni véleményét.
- *narratív interjú*: a mélyinterjú speciális formája, amikor az interjúalany „elmeséli” a vele megtörtént eseményeket, élményeket. Ilyen lehet például az életút bemutatása, az egyén szempontjából meghatározó történések, eseményeket elmondása.
- *klinikai beszélgetés*: lényege, hogy a kérdés mindig a válaszra épül, azzal a szándékkal, hogy gondolkodásra készítse a megkérdezettet, vagyis a válasz mindig töprengés, mérlegelés eredménye lesz. (Falus, 2014)

3. 3. 2. A megfigyelés

A megfigyelés: céltudatos, tervszerű, rendszeres, objektív tényeken alapuló észlelés (Falus, 2014).

A megfigyelés egyik típusát az un. *kötetlen megfigyelések* adják. E forma lényege, hogy természetes környezetben történik, hosszú ideig folyik, és sok részletre kitérhet. Ugyanígy jellemzője a megfigyelő nagyfokú szabadsága is. Ezzel szemben a *strukturált megfigyelések* az objektivitás érdekében megfigyelési kategóriákat használnak.

A megfigyelési technikák olyan technikák, amelyek alkalmasak a megfigyelés előkészítésére, lebonyolítására, és amelyek a jelenségek rögzítését és elemzését szolgálják. A főbb technikák a következők:

- *naplók, feljegyzések:* metodikailag kevésbé kötött formák, a megfigyelő egy vagy több szempontból, rövidebb vagy hosszabb ideig figyeli egy gyermek vagy csoport tevékenységét, és a számára fontosnak, érdekesnek tartott információkat rögzíti. Előnyük, hogy minden jelenség rögzíthető válik, viszonylag egyszerűen lebonyolítható, és kevésbé fáradtságos módszer. Hátrányuk a szubjektivitásuk, illetve, hogy az érvényessége, minősége nagymértékben függ a megfigyelő szakértelmétől.
- *teljes és szelektív jegyzőkönyvek:* a teljes jegyzőkönyvezés során a megfigyelő valamennyi verbális és nem verbális megnyilatkozást rögzít, amelyhez technikai eszközt is használ (gyorsírás, audiovizuális eszközök). Előnye, hogy nem tördeli szét a megfigyelő a folyamatot, viszont munkaigényessége miatt annak ellenére is ritkán használt forma, hogy korszerű technikával segített. Ráadásul a technikai eszközök ellenére is rejtve maradhatnak lényegi elemek, folyamatok. A szelektív jegyzőkönyvek felismerik, hogy a valóság minden eleme nem ragadható meg, így kiemelik a jelenségek azt a körét, amelyet feltárni kíván. A kiemelt körön belül viszont minden eseményt, jelenséget rögzít. Főleg ott használható, ahol a vizsgálandó elemek jól körülhatárolhatók.
- *becslési skálák:* a megfigyelő nem magát az eseményt írja le, hanem egy értékítéletet alkot egy előre rendelkezésre bocsátott skálán. E skálák többnyire páratlan számú beosztást tartalmaznak, többnyire 3, 5 vagy 7 fokúak. Előnyük, hogy könnyen kitölthetők és könnyen feldolgozhatók az adatok. Hátránya között kell megemlíteni, hogy sok esetben a kategóriákhoz való tartozást szubjektív szempontok alapján döntenek el, és nehéz reprodukálni a skálaértékhez tartozó eseményeket, mivel nem a tény, hanem az arról való vélekedést írja le.
- *jel- és kategóriarendszerek:* jelrendszer esetében egy megfigyelési periódus (általában 5-10 perces egységek) alatt bekövetkező eseményeket rögzítjük egy előre elkészített

úrlapon. Minden eseményt csak egyszer rögzítünk, függetlenül annak gyakoriságától. A kategóriarendszereknél viszont a rögzítés folyamatos, és az események előfordulásával egyidőben történik. Figyelni kell arra, hogy a kategóriákba minden esemény besorolható legyen, és minden esemény csak egy kategóriába legyen besorolható. (Falus, 2014)

A környezet megfigyelése: megfigyelés természetes helyzetben, a kliens otthonában.

Rögzítés: a kliensnél töltött idő után a látottak lejegyzése.

Élettér megfigyelése

- milyen a környék,
- a fizikai környezet sajátosságai: a lakás mérete, elosztása, berendezése, a gyermekek és felnőttek saját élettere: külön szoba, szobabútor,
- benyomások a kliens életéről.

A kliens élete

- hogyan zajlik egy átlagos napja, milyen az életmódja,
- időbeosztása,
- benyomások az otthon hangulatáról, érzelmi légköréről.

3. 3. 3. Az esetelemzés

Az esetelemzés készítésének célja, hogy segítsen megérteni egy esetet, illetve megmagyarázni, hogy dolgok miért úgy történnek, mint ahogy, vagy előre jelezni a dolgokat egy példa alapján.

Formái lehetnek:

- *hosszmetzeti bemutatás:* egy egyéni (különleges) sors végig követése, bemutatása,
- *keresztmetzeti bemutatás:* a kliens problémáját, valamint az azzal kapcsolatos történéseket egy adott téma köré rendezzi.

A kettő közül bármelyik elkészítése mellett dönthet a hallgató.

Az esetelemzés általános szerkezete:

- *az esetelemzés elkészítésének körülményei:* (hogyan került kapcsolatba a klienssel, milyen intézményben, milyen szerepben, a kliens hogyan került kapcsolatba a segítő szakemberrel, szervezettel),
- *az eseteírásban szereplők (név nélkül), valamint a kliens/ek és környezetének legfontosabb jellemzőinek bemutatása:*

- a kliens/ek, jellemzői (például: nem, életkor, külső, belső tulajdonságok, személyiségének egyéb jellemzői, egészségi állapota, illetve mindaz, ami fontos lehet az eset szempontjából),
- szociokulturális környezet (például: családi háttér és annak jellemzői, családszerkezeti sajátosságok, életmódbeli jellemzők, iskolázottság, jövedelmi viszonyok, lakóhelyi jellegzetességek, problémaforrások).
- *az eset konkrét és részletes bemutatása:*
  - a probléma bemutatása, a probléma kialakulásának előzményei, lehetséges okai,
  - a probléma megoldására tett kísérletek, mikor, kik milyen lépéseket tettek a kialakult a probléma megoldása érdekében,
  - kliens/ek motivációi, dilemmái, elvárásai a segítő intézménnyel szemben,
  - a kliens saját erőforrásainak, segítséget jelentő támaszainak ismertetése, a változást segítő és korlátozó tényezők.
  - tényszerű ismertetése a lezárult, vagy folyamatban lévő eset időszerű állapotának.
- *összegző vélemény megfogalmazása:* (például: megoldási javaslatok; hogyan vélekedik a probléma megoldásáról; mennyire érezte magát kompetensnek az ügyben a gyakorlók, van-e más ötlete a problémamegoldásra; milyen egyéb szakember bevonását tartotta volna indokoltnak; hogyan értékeli saját teljesítményét; és egyéb szubjektív észrevételek).

3. 3. 4. Az esettanulmány

Az esettanulmány célja annak bemutatása, hogyan lehetséges az elméleti tudást integrálni a gyakorlatban. Az esettanulmány olyan írásmű, amely az esetből, az egyediből elindulva alkalmassá válik jelenségek, folyamatok és működések még jobb megismerésére és megértésére.

Alkalmas:

- a segítő folyamat komplexitásának bemutatására (például a szociális munka módszereinek bemutatására egy konkrét esettel kapcsolatban),
- egy adott eset (kliens, eljárás, szervezet, jelenség) komplex bemutatására.

Mi tekinthető esetnek? Esetnek tekintjük az egyént, a családot, a csoportot, a közösséget, akiknek életében a szociális munka beavatkozása tetten érhető, illetve egy szervezetet, egy csapatot, amelyek a szociális munka környezetét jelentik. Ebből kiindulva esettanulmány készülhet egyénről, családról, csoportról, közösségről, szervezetről, teamről a szociális munkában.

Az esettanulmány általános vázlata

- *a téma elméleti, módszertani háttere* (szakmai, módszertani, intézményi előírások figyelembevétele),
- *a kliens bemutatása*: nem, életkor, családi jellemzők, külső-belső jellemzők, hozott problémája,
- *a klienssel való kapcsolatfelvétel sajátosságainak bemutatása*,
- *hivatalos dokumentumok, feljegyzések áttekintése*: például esetdokumentációk, interjúk, környezettanulmány, jegyzőkönyvek, más szakemberek feljegyzései,
- *szociális anamnézis*: például szociális helyzete, egészségi állapota, általános pszichés állapota, szükségletei, vágyai,
- *a probléma megfogalmazása*: a kliens, a szociális szakember, a kliens környezetében élők szerint,
- *célok kitűzése és szerződés-kötés*,
- *beavatkozási terv készítése, a beavatkozás lépései, az eredmények mérése*,
- *a segítő munka folyamatának, dinamikájának bemutatása, leírása*,
- *az esetmunka értékelése, az esetmunka lezárása, összegzése* (Szoboszlai-Patyán, 2016).
- *módszertani megjegyzések*:
  - ügyelni kell az anonimitásra, (nem közlünk valódi nevet, és olyan adatokat, amelyből a személy beazonosítható),
  - kerülni kell az általános konklúziók levonását, mivel csak egy esetet vizsgáltunk,
  - ne csak az írásbeli dokumentumokra alapozzuk az esettanulmányt, igyekezzünk más módszerekkel kiegészíteni azt,
  - ne vesszünk bele a részletekbe, a lényeg a tapasztalatok rendszerbe foglalásán, okok keresésén van.

4. TEREPTANÁRI TÁJÉKOZTATÓ

4. 1. A szociálpedagógia mesterképzési szak képzési és kimeneteli követelményei⁵

1. *A mesterképzési szak megnevezése: szociálpedagógia (Social Pedagogy)*

2. *A mesterképzési szakon szerezhető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése*

végzettségi szint: mester- (magister, master; rövidítve: MA-) fokozat

szakképzettség: okleveles szociálpedagógus

szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Social Pedagogue

3. *Képzési terület: társadalomtudományi*

4. *A mesterképzésbe történő belépésnél előzményként elfogadott szakok:*

4.1. *Teljes kreditérték beszámításával figyelembe vehető: a szociális munka, a szociálpedagógia alapképzési szak, továbbá a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény szerinti általános szociális munkás, a szociálpedagógia alapképzési szak.*

4.2. *A 9.4. pontban meghatározott kreditek teljesítésével vehetők figyelembe továbbá: azok az alap és mesterképzési szakok, illetve a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény szerinti szakok, amelyeket a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek összevetése alapján a felsőoktatási intézmény kreditátviteli bizottsága elfogad.*

5. *A képzési idő félévekben: 4 félév*

6. *A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 120 kredit*

a szak orientációja: kiegyensúlyozott (40-60 százalék)

a diplomamunka készítéséhez rendelt kreditérték: 20 kredit

intézményen kívüli összefüggő gyakorlati képzés minimális kreditértéke: 14 kredit

a szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető minimális kreditérték: 6 kredit

7. *A szakképzettség képzési területek egységes osztályozási rendszere szerinti tanulmányi területi besorolása: 761*

---

⁵18/2016. (VIII. 5.) EMMI rendelet a felsőoktatási szakképzések, az alap- és mesterképzések képzési és kimeneti követelményeiről, valamint a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet módosításáról http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=196922.325529

8. A mesterképzési szak képzési célja és a szakmai kompetenciák

A képzés célja szociálpedagógusok képzése, akik a társadalom működéséről és zavarairól, a személyközi kapcsolatokról, devianciákról, a speciális szükségletű csoportokról, a köznevelési, szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi alap és szakellátási környezetben történő nevelésről, fejlesztésről és szociális szakmai segítségnyújtásról szóló elméleti ismeretek felhasználásával nyújtanak segítséget. Elsősorban a gyermek- és ifjúsági korosztály, valamint családjuk, csoportjaik és közösségeik társadalmi beilleszkedését, a hátrányos helyzetűek, szociális ellátásra szorulóknak életesélyeit és életminőségét javítják. Tevékenységük az egyéni és közösségi felelősségre, a társadalmi igazságosságra, a demokratikus gondolkodásmódra, az emberi, gyermeki jogokra alapozva a társas, szociális kapcsolatok helyreállítását célozza. További cél, olyan magas szintű szakmai ismeretekkel rendelkező szakemberek képzése, akik a szociálpedagógiai színtereken önállóan, vagy csoportban végzendő kutatási, szakértői, oktatási, döntéshozói, irányítási, tervezési és szervezési feladatok felelősségteljes elvégzésére képesek. Felkészültek tanulmányaik doktori képzésben történő folytatására.

8.1. Az elsajátítandó szakmai kompetenciák

8.1.1. A szociálpedagógus

a) tudása

Ismeri a szociálpedagógia történetét, korszerű elméleteit és módszereit.

Ismeri a társadalom működésének szabályszerűségeit, értelmezi annak összefüggéseit, a társadalmilag kedvezőtlen helyzeteket előidéző okok feltárásának lehetőségeit.

Ismeri a gyermek-, család- és ifjúságvédelmi, valamint a szociális szolgáltatások vezetéséhez, minőségbiztosításához szükséges szakmai ismereteket.

Ismeri a sajátos szükségletű csoportok, a nemzetiségek szociológiai ismerveit, a szociálpedagógiai beavatkozás tervezésének lehetőségeit.

Ismeri a hátránykezelés hazai trendjeit, jó gyakorlatait.

Ismeri a szociálpedagógia témájában megjelent aktuális tudományos publikációkat, eredményeit.

Ismeri a társadalmi jelenségek, a szociális problémák kutatási és elemzési módszereit; rendelkezik kutatás módszertani ismeretekkel.

Ismeri a társadalmi döntéshozás mechanizmusát, a különböző érdekérvényesítési csatornákat, az érdek-ütköztetés fórumait és a döntések befolyásolásának etikus módszereit.

Ismeri a korábban elsajátított idegen nyelven a szociálpedagógiai szakkifejezéseket.

Ismeri a szociálpedagógiával szoros kapcsolatban lévő társtudományok lényegi összefüggéseit és főbb irányzatait.

Ismeri a szociálpedagógia területén az infokommunikációs technológiák alkalmazásának lehetőségeit és a lehetséges kockázatait a köznevelési és egyes felnőttképzési intézményi szintű problémák sokoldalú feltárására, elemzésére.

b) képességei

Képes szakmai állásfoglalás kialakítására és kutatási feladatok elvégzésére.

Képes szakmai tapasztalatait, tudományos igénnyel összefoglalni, elemezni.

Képes ágazati szintű minőségbiztosítási feladatok elvégzésére és irányításra.

Képes konfliktusok kezelésére, a mediáció, a helyreállító és jóvátételi gyakorlatok alkalmazására.

Képes hátránykezelő, sajátos szociálpedagógiai nevelési, oktatási fejlesztési stratégiák tervezésére és megvalósítására.

Képes a hazai és nemzetközi szakirodalom feltárására, feldolgozására és szakmai munkája során leszűrt következtetések gyakorlati alkalmazására.

Képes a társadalmi jelenségek tudományos elemzésére, és a kutatási módszerek szakszerű alkalmazására.

Képes a személyközi kapcsolatokban hatékony kommunikációra; intézményen belüli és kívüli partnerekkel való interdiszciplináris és interprofesszionális együttműködésre.

Képes az idegen nyelvű szociálpedagógiai szakkifejezések használatára, és a nemzetközi szakirodalom elsajátítására.

Képes a társtudományok tudományos ismeretanyagát alkalmazni.

Képes az infokommunikációs eszközök tudományos célú alkalmazására.

c) attitűdje

Rendelkezik a saját szakterületének multidiszciplináris szemléletével, kialakult szakmai identitással, hivatástudattal.

Rendelkezik szakmai önbizalommal, megfelelő önértékeléssel, szakmai elképzeléseit képviseli, a szakmai kritikát építő jelleggel fogalmazza meg.

Rendelkezik a folyamatos tanulásra, önfejlesztésre és a szociális szakma fejlesztésére irányuló elkötelezettséggel.

A szakmai minőség iránt elkötelezett, a szociális terület sajátos minőségbiztosítási irányelveit figyelembe veszi.

Támogatja a fenntartható fejlődés elméleti és gyakorlati erőfeszítéseit, szakmai elképzeléseinek megvalósítása során azt figyelembe veszi.

Nyitott az újszerű szakmai ismeretek megszerzésére, a szociális innovációkra, az innovációk eredményeit kritikusan szemléli, a szakterületet szakmai és etikai értékrendjével összhangban alkalmazza azokat szakmai munkája során.

A társadalmi esélyegyenlőség javításának és mindenfajta előítélet, hátrányos megkülönböztetés elutasításának elkötelezett híve a szakmai és közéleti tevékenysége során egyaránt.

A hazai szakmai kapcsolatok ápolása mellett a nemzetközi szakmai kapcsolatok kialakítására, nemzetközi szakemberekkel való együttműködésre nyitott.

Nyitott a szakmai konferenciákon való részvételre, szakmai folyóiratokban való publikálásra és ismeretei megosztására.

Betartja a szociális munka és a tudományos kutatás etikai elveit.

Szociális szakmai tevékenysége során a nemzetközi és a nemzeti értékeket integráltan képviseli.

Határozottan kiáll a globális és lokális szociális problémák megoldására irányuló szakmai törekvések mellett.

d) autonómiája és felelőssége

Felelősséget vállal a szociálpedagógusként végzett munkájáért.

A köznevelési vagy szociális intézményi szervezeti struktúrában elfoglalt helyének megfelelően részt vesz az intézményi szakmai egységek kialakításában, működtetésében, irányításában.

Törekszik a folyamatos szakmai önképzés megvalósítására, felelősségteljesen építi fel saját szakmai karrierjét.

Felelős az irányítása alá tartozók szakmai életpályájának alakulásáért, támogatja a munkatársak szakmai fejlődését, segíti karrierjük kibontakoztatását.

A szociálpedagógus szakmai érdekeket legjobb tudása szerint képviseli és elkötelezetten szolgálja.

Részt vesz és felelős szerepet vállal a szociálpedagógia hazai és nemzetközi szervezeteinek működésében, a szociálpedagógiai szakmai érdekérvényesítő fórumok munkájában.

Szociálpedagógiai szakmai tudását, befolyását felelősséggel érvényesíti annak érdekében, hogy az intézményben, szervezetben végzett minőségi munkavégzést elismertesse.

A társadalmi egyenlőség elveit szem előtt tartva a szociális ellátórendszer korszerűsítésében, továbbfejlesztésében önállóan, felelősségteljesen vesz részt.

Szociálpolitikai koncepciók kidolgozásában, megvitatásában, megvalósításában részt vesz.

Személyes felelősséggel van munkájában és munkatársai tekintetében a szakmai és etikai elvek betartása iránt, kliensei és kutatási alanyai biztonsága és személyes adatainak védelme iránt.

9. A mesterképzés jellemzői

9.1. Szakmai jellemzők

A szakképzettséghez vezető tudományágak, szakterületek, amelyekből a szak felépül, összesen 60-100 kredit az alábbiak szerint:

társadalomtudományi kutatás elmélete és gyakorlata 9-12 kredit;

szervezés- és vezetéselmélet 3-7 kredit;

szociológia és társadalomismeret 9-16 kredit;

etika 3-7 kredit;

pszichológia 9-16 kredit;

pedagógia 9-16 kredit;

szociálpedagógia, szociális munka elmélete és módszertana 15-19 kredit;

társadalom és szociálpolitika 3-7 kredit.

9.2. Idegennyelvi követelmény

A mesterfokozat megszerzéséhez egy élő idegen nyelvből államilag elismerte, középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány vagy oklevél szükséges.

9.3. A szakmai gyakorlat követelményei

A szakmai gyakorlat hat hét időtartamot elérő egybefüggő gyakorlat, szociálpedagógiai színtereken végzett kutatási terv alapján, az oktató közvetlen irányítása mellett.

9.4. A 4.2. pontban megadott oklevéllel rendelkezők esetén a mesterképzési képzési ciklusba való belépés minimális feltételei:

A mesterképzésbe való belépéshez a korábbi tanulmányok szerint szükséges minimális kreditek száma 50 kredit a szociálpedagógiai képzés szempontjából releváns ismeretkörökből, az alábbiak szerint:

- pszichológiai témakörökből legalább 14 kredit;
- pedagógiai témakörökből legalább 14 kredit;
- szociológia témakörökből legalább 12 kredit;
- egyéb társadalomtudományi tárgyak ismeretkörökből legalább 10 kredit.

A mesterképzésbe való felvétel feltétele, hogy a hallgató a korábbi tanulmányai alapján legalább 25 kredittel rendelkezzen. A hiányzó krediteket a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában meghatározottak szerint meg kell szerezni.

4. 2. Az egybefüggő szociálpedagógiai gyakorlat célja, tartalma, fejlesztendő kompetenciák

Tantárgy kódja	MSP1208
Tantárgy neve	Intézményen kívüli egybefüggő gyakorlat
Félév	4. félév
Kredit	14 kredit
Szakmai gyakorlat félévi óraszám	teljes idejű képzésben :240 óra (6 hét) részidejű képzésben :120 óra (3 hét: +1 hét),80 + 40 óras bontásban
Félévi követelmény	gyakorlati jegy
Az értékelés módja	tereptapló (szakmai gyakorlati napló)
Tantárgyfelelős	Tóthné dr. Kerülő Judit

A szakmai gyakorlat követelményei⁶

A szakmai gyakorlat hat hét időtartamot elérő egybefüggő gyakorlat, szociálpedagógiai szintereken végzett kutatási terv alapján, az oktató közvetlen irányítása mellett.

Tantárgyleírás

Előzetesen elkészített kutatási terv alapján szociálpedagógiai terepeken (szintereken) önálló munkavégzés az oktató közvetlen irányításával. Az egybefüggő gyakorlat tartalma: a köznevelési, a szociális, a gyermekjóléti, a gyermekvédelmi alap-és szakellátási környezetben speciális szükségletű csoportokkal és egyénekekkel való szociálpedagógia tevékenységek (nevelés, fejlesztés) megfigyelése, segítség nyújtása a felsorolt intézmények klienseinek. Szakértői, döntéshozói, irányítási, tervezési és szervezési feladatok önálló végzése. Az elméleti tanulmányok alapján az előkészített kutatási terv megvalósítása: feltáró és feldolgozó módszerek alkalmazása. A kutatásra vonatkozó információk, adatok, eredmények tereptaplóba rendezése. A gyakorlat alapvető célja az elméleti és módszertani ismeretek integrálásával a mesterképzési szakon megszerezhető kompetenciák fejlesztése.

⁶ 18/2016. (VIII. 5.) EMMI rendelet a felsőoktatási szakképzések, az alap- és mesterképzések képzési és kimeneti követelményeiről, valamint a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet módosításáról http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=196922.325529

A szakmai gyakorlat kompetenciái

a) tudása

- Ismeri a társadalmi jelenségek, szociális problémák kutatási, elemzési módszereit, rendelkezik kutatómódszertani ismeretekkel.
- Ismeri a szociálpedagógia területén az infokommunikációs technológiák alkalmazásának lehetőségeit, azokat munkájában használja.

b) képességei

- Képes szakma állásfoglalás kialakítására, kutatási feladatok elvégzésére, szakmai tapasztalatait tudományos igénnyel elemezni, összefoglalni
- Képes a szakmai munkája során leszűrt következtetések gyakorlati alkalmazására.
- Képes személyközi kapcsolataiban a hatékony kommunikációram intézményen belül és kívül interprofesszionális együttműködésre.

c) attitűdje

- Rendelkezik saját szakterületének multidiszciplináris szemléletével, szakmai identitástudattal.
- Rendelkezik szakmai önbizalommal, szakmai kritikát építő jelleggel fogalmaz meg.
- Betartja a szociális munka és a tudományos kutatás etikai elveit.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakpolitikai koncepciók kidolgozásában részt vesz.
- Személyes felelőssége van a szakmai és etikai elvek betartásában, kutatási alanyai biztonságának, személyes adatainak megőrzésében.

Irodalmak

1. Andorka Rudolf (2006): Bevezetés a szociológiába. Osiris Kiadó, Budapest. ISBN 9789633898482
2. Babbie, Earl R. (2017): A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi Kiadó, Budapest. ISBN 978-963-456-000-53.
3. Barcy Magdolna (2012): Segítő módszerek, fejlesztő-támogató eljárások. ELTE. TáTK. Budapest. (<http://oszkdk.oszk.hu/storage/00/01/39/91/dd/1/segitmodsz.pdf>)
4. Pataki Éva (2010): Szociális munka csoportokkal. Módszertani kézikönyv. Szocio-Téka. Debrecen, ISBN 978-963-473-437-6
5. Vercseg Ilona (2011): Közösség és részvétel. A közösségfejlesztés és a közösségi munka gyakorlatának elmélete. Hilscher Rezső Egyesület, Budapest. ISBN 978 963 08 0606 0

4. 3. A gyakornok munkájának értékelése

A tereptanár a rábízott gyakornok munkáját a gyakornoki időszak alatt folyamatosan értékeli, törekszik a konstruktív visszajelzések adására. Elvárható a tereptanártól, hogy a gyakornok munkáját objektíven, differenciáltan értékelje. A gyakornoki idő végén a tereptanár gyakornoka munkájáról *Terepgyakorlati igazolást* ad, valamint szakmai összegző értékelést készít, amelyet az aláírásával hitelesít. Az igazolás megtalálható a tájékoztató mellékletében. A szakmai értékelés két módon történik:

- *rövid, szöveges értékelés* (maximum 1500 karakter terjedelemben), elemei: a gyakornok elméleti ismereteinek és az ismeretek alkalmazásának színvonala a kutatási tervhez kapcsolódóan, a kliensekkel és az intézmény munkatársaival való kapcsolata, munkamorálja; személyes és szakmai kompetenciáinak erősségei, gyenge pontjai, fejlődésének trendje,
- *gyakorlati jegy megállapítása*: ennek formái: elégtelen (1), elégséges (2), közepes (3), jó (4), jeles (5) érdemjegyek lehetnek.

Nem fogadható el a gyakornok teljesítménye, azaz elégtelen (1), ha a gyakorlatot nem az előírt módon és időtartamban teljesítette, és munkája nem felel meg a képző intézménnyel és a mentortanárral egyeztetett szakmai elvárásoknak.

A tereptanár általi gyakornoki minősítés részét képezi a gyakorlati félévet lezáró gyakorlati jegynek.

5. MELLÉKLET

5. 1.NYILATKOZAT A SZAKMAI GYAKORLAT TELJESÍTÉSÉRŐL

5.2. TEREPGYAKORLATI IGAZOLÁS AZ INTÉZMÉNYEN KÍVÜLI EGYBEFÜGGŐ GYAKORLATHOZ

NYILATKOZAT A SZAKMAI GYAKORLAT TELJESÍTÉSÉRŐL
SZOCIÁLPEDAGÓGIA MESTERKÉPZÉSI SZAK

Név: .....(nyomtatott betűvel)

A terepgyakorlatot (megfelelő válasz aláhúzendó):

1. a munkahelyi tapasztalat beszámításával teljesítem.

A beszámítandó munkahely neve és címe:

.....
.....

2. a képzési és kimeneteli követelményekkel (kkk) összhangban letöltöttem, amelynek időtartama teljes idejű képzésben 240 óra (6 hét), részidejű képzésben 120 óra (80+40 órás bontásban)*

Az intézmény neve és címe, ahol a terepgyakorlatot szeretném tölteni:

.....
.....

Az intézmény elérhetősége (telefon, e-mail és kontaktszemély):

.....
.....

2020. ....

.....

aláírás

*Részidejű képzésben az intézményben letöltött gyakorlat időtartama 2 hét (80 óra), amelyet intézményhez nem kötött 1 hetes (40 órás), a kutatómunkához kapcsolódó elő-és utómunkálatok egészítenek ki.

TEREPGYAKORLATI IGAZOLÁS
INTÉZMÉNYEN KÍVÜLI EGYBEFÜGGŐ GYAKORLATHOZ
SZOCIÁLPEDAGÓGIA MESTERKÉPZÉSI SZAK

A hallgató neve: .....
Intézmény neve és címe: .....
.....
Tereptanár neve: .....
A gyakorlat időtartama: .....

Igazolom, hogy a hallgató terepgyakorlatát intézményünkben letöltötte, a részére előírt feladatokat teljesítette.

A hallgató munkájának rövid szöveges értékelése: (maximum 1500 karakter terjedelemben): elemei: a gyakornok elméleti ismereteinek és az ismeretek alkalmazásának színvonala; kliensekkel és az intézmény munkatársaival való kapcsolata, munkamorálja; személyes és szakmai kompetenciáinak erősségei, gyenge pontjai, fejlődésének trendje.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

A hallgató munkájának minősítése ötfokú érdemjeggyel (a megfelelő aláhúzendó) *:

elégtelen (1),   elégséges (2),   közepes (3),   jó (4),   jeles (5)

.....20.....év.....hó.....nap

.....

hallgató aláírása

.....

tereptanár aláírása, intézményi pecsét

*Kérnénk a Tisztelt Tereptanárokat a minősítés megállapításánál vegyék figyelembe a hallgatók motiváltságát, aktivitását, szakmai érdeklődését. Nem fogadható el a hallgató teljesítménye, azaz „elégtelen” (1), ha a gyakorlatot nem az előírt módon és időtartamban teljesítette, és munkája nem felel meg a képző intézménnyel és a mentortanárral egyeztetett szakmai elvárásoknak.